

Muzeum 2/2008

Obsah

Téma

Jiří Wolf

Lidová zbožnost v Krušnohoří a Podkrušnohoří na počátku 19. století

Preventivní konzervace

Petra Štefcová

Výstava Albrecht z Valdštejna a jeho doba z hlediska ochrany a péče o vystavené sbírkové předměty

Muzejní pedagogika

Adam Fišer

Enter neboli račte vstoupit

Digitalizace

Jim Spadaccini

Open Source Software: Nové možnosti prezentace

Aleš Česal

Aplikace Open Source pro prezentaci muzeí v českém prostředí

Materiály

Petr Mašek

Zločinci mezi regály

Zprávy

Martin Lang, Tomáš Makaj

Projekt Areálu zážitkové a poznávací turistiky Střední Podbrdsko ve Strašicích

Jitka Hanáková

Československé dokumentační středisko 1948-1989

Rozhovor

Kam směřuje Slezské zemské muzeum v Opavě?

Literatura

Výstavy:

Svatý Václav – ochránce České země

Resume

Lidová zbožnost v Krušnohoří a Podkrušnohoří na počátku 19.století

několik předběžných poznámek k možnostem jejího studia

Jiří Wolf

Předkládaný článek se pokouší formou předběžných poznámek naznačit možnosti studia lidové zbožnosti v oblasti středního a východního Krušnohoří a Podkrušnohoří na počátku 19. století. V první části článku se zkoumá specifičnost dané oblasti charakteristické mj. dlouhým přetrváváním luterství v horských vesnicích. Sledují se také shody a odlišnosti ve zbožnosti 18.století a 19.století jak se projeví v konkrétních složkách religiozity – úcta k typickým svatým, účast na náboženských slavnostech, organizování zbožných bratrstev.

Další část studie upozorňuje na dva příklady historicko-antropologických typů z Podkrušnohoří působících na sklonku 18. a na počátku 19. století, které lze pokládat za nositele lidové kultury (včetně lidových náboženských představ) v dané oblasti. Jde konkrétně o selského písmáka z Ledvic Michaela Wenzela Reichla a sběratele lidových písní v prostoru mezi Krušnohořím a Středohořím

Adalberta Schöpkeho. Dále článek upíná pozornost na „ontogenetické“ schéma lidové zbožnosti ukazující se zřetelně zejména ve třech bodech lidského života-

v narození, svatbě a smrti a v náboženských obřadech s těmito přelomovými událostmi souvisejících. Hlavní částí studie je však přehled potencionálních pramenů z nichž lze při

studiu lidové zbožnosti v Krušnohoří a Podkrušnohoří na počátku 19. století vycházejí. Prvním zdrojem informací jsou epigrafické památky – nápisy na křížích, sochách, náhrobcích apod., za druhý pramenný typ památky ikonografické – pro danou oblast a dané období zejména podmalby na skle jako typický výtvarný projev lidových vrstev. Zřejmě nejdůležitějším pramenem pro studium lidové zbožnosti na počátku 19. století jsou památky kodikologické, konkrétně rukopisné modlitební knihy, v nichž lze informace o religiozitě čerpat již z vlastnických vpisků nebo samotných vazeb, ovšem nejvíce informací poskytují pochopitelně texty jednotlivých modliteb ale také s těmito texty korespondující výtvarná výzdoba rukopisů. K článku je s ohledem na význam tohoto pramene k dějinám lidové zbožnosti připojen soupis 40 rukopisných modlitebních knih z počátku 19. století ze čtyř podkrušnohorských muzeí v Chomutově, Mostě, Teplicích a Duchcově.

Výstava Albrecht z Valdštejna a jeho doba z hlediska ochrany a péče o vystavení sbírkové předměty

Petra Štefcová

Základním úkolem a cílem preventivní ochrany a péče o sbírkové předměty ve správě muzeí, galerií, archivů a ostatních obdobných institucí je zajištění optimálních podmínek pro jejich uchovávání ve všech situacích, tj. v depozitářích, v expozicích, při balení, transportu atd. Předkládaný článek si klade za cíl ilustrovat aplikaci těchto zásad v praxi; na praktických příkladech z návštěvnický úspěšné výstavy^(1,2) „Albrecht z Valdštejna a jeho doba“, která se uskutečnila ve dnech 15.11.2007 až 2.3.2008 v prostorách Valdštejnské jízdárny v Praze je proveden popis nastavení, řízení a kontroly mikroklimatických parametrů (teploty T a relativní vlhkosti RV) a osvětlenosti.

Enter - račte vstoupit

Adam Fišer

Enter je název interaktivního edukativního programu Národního technického muzea v Praze. Program je zaměřen na fyziku, chemii, techniku a příbuzné obory. Cílovou skupinou jsou především žáci 2. stupně základních škol. Projekt vznikl v roce 2006 a byl financován grantem Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hl. města Prahy. V současné době funguje celkem deset workshopů – Balon, Domácnost, Energie, Fotografie, Gramofon, Čas, Hračka, Kolo, Papír, Rudolf II. Ke každému existují speciální pracovní listy, které upevňují a rozšiřují znalosti žáků získané v praktické části programu.

Open Source Software

Nové možnosti pro muzea

Jim Spadaccini

Záměrem článku je postihnout současnou situaci stran open source software pro oblast muzeí a galerií. Autor věnuje pozornost třem projektům, které se již nacházejí v pokročilé fázi vývoje a jsou relativně široce rozšířené v cílové oblasti. Jedná se o projekty Pachyderm, Omeka a OpenCollection. Popis jmenovaných je usměrňován snahou o vystižení hlavních rozdílů v práci s nimi i v záběru projektů jako takových. Části článku, věnované popisu jednotlivých projektů, také obsahují příklady jejich praktického použití v USA. Dále se článek věnuje současnému vývoji na poli open source software pro oblast muzejnictví, konkrétně iniciativám Open Exhibits a CollectionSpace. Závěrem autor prognózuje. Open source software předvídá slibnou budoucnost v oblasti muzejnictví a současně předpokládá postupné sbližování jednotlivých projektů.

Zločinci mezi regály

Petr Mašek

Na sklonku ledna 2009 pořádal Český komitét Modrý štít seminář s tématem „Krádeže v archivech, knihovnách a muzeích“. Přednášejícími byli PhDr. Petr Mašek z Knihovny Národního muzea a PhDr. Martin Růžek z Archivní správy Ministerstva vnitra. Čtenářům časopisu Muzeum přinášíme v písemné podobě příspěvek právě Petra Maška. Pracovníky institucí pracujících s kulturním dědictvím zaujmou jistě praktické zkušenosti tohoto dlouholetého muzejníka). Vedoucí Oddělení zámeckých knihoven Národního muzea v Praze popisuje své praktické zkušenosti se zloději vzácných rytin a tisků. Zajímá se o důvody, které vedou pachatele k páchání těchto trestných činů. Rozebírá způsoby páchání této trestné činnosti a v neposlední řadě se odborným pracovníkům muzeí, galerií a archivů nabízí některá řešení, jak této trestné činnosti poškozující kulturní dědictví našeho národa předcházet.

Československé dokumentační středisko 1948-1989 se představuje

Jitka Hanáková

Referát Československé dokumentační středisko 1948-1989 při Historickém muzeu Národního muzea vznikl v srpnu 2003 na základě darovací smlouvy mezi Národním muzeem a Československým dokumentačním střediskem, o. p. s., které je pokračovatelem exilového ČSDS nezávislé literatury. Československé dokumentační středisko nezávislé literatury (ČSDS) bylo založeno v březnu 1986 ve Spolkové republice Německo. Vedoucím a kurátorem Dokumentačního střediska byl od jeho založení historik Vilém Prečan. Dokumentační středisko od svého vzniku spojovalo funkce literárního archivu, specializované knihovny a badatelského, studijního, informačního a publikačního zařízení. V době nesvobody udržovalo spojení mezi tvorbou a nezávislými aktivitami domova a exilu. ČSDS má rozsáhlé sbírky československého samizdatu a exilu a rozsáhlou knihovnu odborné cizojazyčné literatury o nezávislé tvorbě v Československu, politickém a kulturním exilu 1948-1989 a o antitotalitní rezistenci 70. a 80. let. V archivu jsou uloženy dokumentační sbírky písemné i nepísemné povahy. Jedná se hlavně o osobní fondy a pozůstalosti, písemnosti spolků, občanských iniciativ, institucí, politických stran, exilových nakladatelství a samizdatových dílen, novinové výstřižky, plakáty, fotografie, filmy, videozáznamy a audiozáznamy.